

Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi

Dergi Web sayfası: <http://dergipark.gov.tr/ader>

ISSN 2651 - 5067

YARATICI DRAMAYLA PLANLANMIŞ TÜRKÇE EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ ALANINDAKİ LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARLA GENEL BİR BAKIŞ¹

AN OVERVIEW OF GRADUATE STUDIES IN THE FIELD OF TURKISH EDUCATION PLANNED BY CREATIVE DRAMA

Gülbike KEŞAPLI*

*Arş. Gör., Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, gulbike.yildirim@usak.edu.tr

Gönderilme Tarihi: 03.05.2019

Kabul Tarihi : 25.06.2019

Özet: 1980’li yıllardan itibaren ülkemizde bir disiplin ve öğretim yöntemi olarak varlığını sürdüren yaratıcı drama, bu süreç zarfında pek çok farklı bilim dalının çalışma alanına girmiştir. Özellikle eğitim bilimleri ile yoğun bir ilişki içerisinde olan yaratıcı drama, Türkçe eğitimi ve öğretiminde de karşılığını bulmuştur. İlgili literatür incelendiğinde teorik ve uygulamaya dönük pek çok çalışmaya yer verildiği görülmüştür. Kişilerin duygularından, deneyimlerinden hareket eden ve yaparak yaşayarak öğrenmeyi destekleyen yaratıcı drama sürecinin uygulamaya dönük boyutunun varlığı bu açıdan oldukça önemlidir. Literatür taramasında yaratıcı

¹ Bu çalışma 25-28 Ekim 2018 tarihinde gerçekleşen 29. Eğitimde Yaratıcı Drama Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

drama çalışmalarına toplu bir bakış açısı sunan, yaratıcı drama çalışmalarının etkililiğini inceleyen meta analiz çalışması ile Türkçe eğitiminde drama yöntemi üzerine bir kaynakça sunan çalışmalara rastlanmıssa da yaratıcı drama yöntemiyle hazırlanmış Türkçe eğitimi ve öğretimi alanındaki lisansüstü çalışmaların detaylı incelendiği bir araştırmaya 2019 yılı itibarıyla rastlanmamıştır. Bu sebepler doğrultusunda bu araştırmanın amacı, okul öncesinden yükseköğretime, anadili ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaratıcı dramanın bir öğretim yöntemi olarak kullanıldığı lisansüstü çalışmalar hakkında detaylı bilgiler vererek Türkçe eğitimi ve öğretiminde yaratıcı drama ile ilgili mevcut durumu tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden yapılan araştırmada Türkçe eğitimi ve öğretimiyle ilgili olarak ulaşılan 23 yüksek lisans 6 doktora tezine içerik analizi yapılarak araştırma konuları, araştırma yöntemi, örnekleme, veri analiz yöntemleri, araştırmaların yıllara göre dağılımı, detaylı bir şekilde incelenmiştir. Tüm bu bilgiler ışığında yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanıldığı uygulamaya dönük Türkçe eğitimi ve öğretimi çalışmalarının yıllar içerisinde iniş çıkışlı bir düzlemde ilerlediği görülmüştür. Yapılan çalışmaların büyük bir çoğunluğunun ön-test son-test kontrol gruplu model üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Çalışmalarda nitel araştırma yönteminin eksikliği belirgin bir şekilde kendini göstermektedir. Aynı zamanda; okul öncesi, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde yapılan çalışmaların artması, farklı düzeylerdeki uygulamaların etkinliğinin görülmesi açısından önemli olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı drama, Türkçe eğitimi, İçerik analizi.

Abstract: Creative drama, which existed in Turkey since 80s as a method for discipline and teaching, found its way into the scope of various scientific fields. Interacting intensely especially with educational sciences, creative drama was well-received in Turkish education and teaching. A look at related literature, one would find many theoretical and practical studies. Since creative drama stems from senses and experiences of individuals and encourages learning through realization, experiencing; existence of practical aspect is very important. There is however no study which makes a content analysis of graduate studies on Turkish education and teaching that were carried out by creative drama methods until 2019. In the light of these, the purpose of this study is to ascertain the status of the current state of creative drama in Turkish education and teaching via delivery of detailed information about the graduate studies (scope of which spans from pre-education to higher education, from native to nonnative speakers) in which creative drama is used as a teaching method. In line with this purpose, 23 masters and 6 doctoral thesis on Turkish education and teaching was thoroughly examined for this study which was carried out through Council of Higher Education Thesis Center. In the light of these, it can be seen that Turkish education and teaching research which incorporates applied creative drama as a method, follows an up-and-down pattern throughout the years. It is revealed that majority of the research focuses on pre-test, pro-test control group model. There is a significant absence of qualitative method in the studies. An increase in studies at preschool, middleschool and

highschool levels would also be important for effectiveness assesment of practices at different levels.

Keywords: Creative drama, Turkish education, Content analysis

1. Giriş

Bireyin var olmasını sağlayan en önemli araçlardan biri ana dilidir. Bu sayede yakın ve uzak çevresini anlamlandırır, kendi varlığını hisseder ve kendini tanımaya başlar. Ana dili öğretimi kişilik gelişiminde belirleyici bir işleve sahiptir (Sever, 2001, 15). Bireyin gelişim sürecine doğrudan etki eden ve aslında tek başına bir öğrenme ve öğretme aracı olan (Sever, 2001) ana dili öğretimi bu bakımdan oldukça önemli ve hassas bir konudur. Ana dili öğretiminin temel düzeyde amacı, anlama (okuma ve dinleme) ve anlatma (konuşma ve yazma) becerilerinin gelişimi ile bu gelişimin devamlılığını gerçekleştirerek bunları birer alışkanlık hâline getirip kişinin her alanda kendini en iyi şekilde ifade etmesi ve ifade edilenleri anlamlandırmasını sağlayarak sağlıklı bir iletişim ortamı oluşturmaktır. Bu temel düzeydeki amacın dışında ilerleyen zamanla gelişen zihinsel düşünce ile birlikte dilin estetik boyutu da duruma dâhil olur. Ana dili öğretimi yalnızca dört temel beceri alanında etkili iletişim sağlamak değildir. Okuduğu bir edebiyat eserinden haz almak, yazılı ve sözlü anlatımında anlamı güzelleştirici edebî unsurlardan faydalanmak, sadece anlamak için dinlemek değil, keyif almak için dinleme yetisine ulaşmak ana dili eğitiminin üst düzey becerilerini oluşturur. 1929 tarihli Ortaokul ve Liselerin Türkçe Müfredat Programında ana dili öğretimi bu bağlamda şu şekilde ifade edilmiştir: “Türkçe dersleri bir ilim olarak değil, bir sanat olarak tedris edilmeli ve nazarı olmaktan ziyade amelî bir mahiyeti haiz olmalıdır.” (1929 Programı, s.12’den akt. Demir, 2007, 16).

Ana dili öğretiminin ilk adımları çocuğun doğup büyüdüğü aile ortamında atılır. Gelişigüzel bir şekilde gerçekleşen bu öğretim okul öncesi eğitim ile birlikte yerini planlı ve programlı bir eğitim-öğretim sürecine bırakır. Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.Sınıflar) ; dil becerilerinin ve yeterliliklerinin geliştirilmesini, diğer tüm alanlarda öğrenme, kişisel ve sosyal gelişme ile mesleki becerileri edinmenin ön şartı olarak kabul etmektedir (MEB, 2018a, 8). Bu sebeple tüm derslerin temeli sayılan Türkçe dersindeki başarı diğer derslerdeki başarıyı doğrudan etkilemektedir. Türkçe eğitimi ve öğretimi, okul öncesinden başlayarak yükseköğretim de dâhil olmak üzere tüm kademelerde zorunlu bir ders olarak gerçekleştirilmektedir. Okul öncesi dönemde Türkçe Etkinlikleri, ilk ve ortaokul döneminde Türkçe, ortaöğretim döneminde Türk Dili ve Edebiyatı, yükseköğretim döneminde ise Türk Dili olarak öğretim programlarında karşılığını bulur. Bu anlamda oldukça uzun bir sürece yayılan Türkçe eğitimi ve öğretimi için tüm kademelere yönelik birçok farklı öğrenme ve öğretme yaklaşımının kullanılabilir. Dil öğrenimi doğrusal bir faaliyet olmadığından dört temel dil becerisinin kazandırılmasında tek bir öğrenme öğretme yaklaşımı benimsenmemeli, farklı öğretim yöntem ve teknikleri bir arada ve dengeli şekilde kullanılmalıdır (MEB, 2018a, 8).

Türkçenin bilgi dersi olmanın ötesinde bir beceri dersi olduğu düşünüldüğünde uygulamaya dönük yaklaşımlardan, yöntem ve tekniklerden faydalanmak önemlidir.

Geleneksel yaklaşımların yerini alan öğrenci merkezli yaklaşımlarla öğrencinin öğrenme sürecine doğrudan dâhil edildiği yöntem ve teknikler bir beceri ve uygulama dersi olan Türkçe dersi için bir gerekliliktir. 21. yüzyıla kadar geçen sürede okullar öğretim merkezi olarak görülmüştür. Teknolojik gelişmelerin ışığında 21. yüzyıl okulları artık hem öğretmenler hem öğrenciler için bir öğretim değil öğrenme ortamı olarak düzenlenmeye başlamıştır. 21. yüzyıl bireylerden eleştirel düşünme, yaratıcılık, işbirliği, iletişim, bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, esneklik, liderlik, girişimcilik, üretkenlik, sosyal beceriler gibi yetkinlikler beklemektedir (Dede, 2009). Bunun yanında OECD'nin "Eğitim ve Yetkinliklerin Geleceği 2030" başlıklı raporunda; eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, öğrenmeyi öğrenme, öz düzenleme, empati, özyeterlilik, yeni bilgi teknolojisinin kullanımı, motivasyon, güven, farklılıklara saygı, erdem, yaşama ve insan onuruna saygı, çevreye saygı gibi yeterliklerin geleceğin yetkinlikleri olarak görülmektedir (OECD, 2018). Tüm bunlar göz önüne alındığında Türkçe eğitimi ve öğretiminde öğrencilerin bilişsel ve üst bilişsel beceriler, sosyal ve duygusal beceriler, pratik ve fiziksel beceriler, kişisel, toplumsal ve küresel değerleri destekleyecek öğretim yöntemlerinin kullanılması gerekmektedir. Bir yöntem olarak eğitimde yaratıcı drama; kişilik ve kimlik gelişimi, sosyal uyum, ekip çalışması, iş birliği yapma, sosyal duyarlık, yaşam deneyimi, empati, eleştirel düşünme, farkındalık, iletişim, etkileşim, yaşayarak öğrenme, kendini tanıma, yeteneklerini keşfetme, demokratik tutuma sahip olma, estetik davranışlar geliştirme, dil ve ifade gücünün gelişimi gibi duyuşsal ve bilişsel yetilerin gelişimi üzerinde odaklanır. Aynı zamanda bunu süreç odaklı ve öğrenci merkezli bir şekilde gerçekleştirir.

Okul Öncesinden Yükseköğretime Yaratıcı Dramanın Türkçe Öğretim Programlarındaki Yeri

Yaratıcı drama, okul öncesinde Türkçe etkinlikleri, ilk ve ortaokulda Türkçe dersi, ortaöğretimde ise Türk Dili ve Edebiyatı dersleriyle birlikte yükseköğretimde eğitim fakültelerinde 2018 yılı itibarıyla değişen eğitim ve öğretim programına göre Tiyatro ve Drama Uygulamaları, Eğitimde Drama, Yaratıcı Drama gibi zorunlu ve seçmeli derslerle desteklenmektedir.

1980'li yıllara kadar yaratıcı drama benzer noktalarda buluşan fakat yaratıcı drama amacını tam olarak karşılamayan mektep temsilleri, okul tiyatrosu, oyun ve dramatizasyon, piyes, çocuk tiyatrosu, müsamere, canlandırma gibi faaliyetlerin cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren okullarda uygulandığı ve Türkçe dersi öğretim programlarına yansdığı görülmektedir.

1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı, 1-5. Sınıf Arası Genel Açıklamalar kısmında Sözlü Anlatım başlığı altında dramanın piyes temsilinden ayrı bir alan olduğu vurgulanması oldukça önemlidir.

"...Öğrencileri konuşturma konusunda küçük dramatizasyon çalışmalarının da önemli bir yeri vardır. Oyunlaştırarak canlandırma (dramatizasyon), ayrıca belli konuların bedenle canlandırılması için de fırsat hazırlar. Bu nedenle öğretmen, öğrencilere dinledikleri ya da derslerde öğrendiklerini hemen sınıfta temsil ettirmelidir. Bu işe daha ilk sınıfta başlanmalıdır. Burada sözü geçen oyunlaştırarak canlandırma çalışmalarıyla

yazılı piyeslerin temsil edilmesi birbirine karıştırılmamalıdır. Burada sözü edilen oyunlaştırarak canlandırma çalışmaları, çocukların kendilerini, dinlediklerini ya da okudukları şeylerde geçen kişilerin yerine koyarak bir olayı temsil etmeleridir.” (MEB, 1981'den akt. Temizyürek ve Balcı, 2015, 334).

Kendilerini okudukları ya da dinledikleri şeylerde geçen kişilerin yerine koyarak bir olayı temsil etmeleri açıklaması dolaylı yoldan rol oynama tekniğine yakınlaşmaktadır.

Ancak gerçek anlamda yaratıcı dramının Türkçe öğretimi programlarına yansımaları 1983 yılında gerçekleşmiştir:

“Türkçe dersine ayrılmış 10 saatin 2 saati sözlü anlatım ve dramatik etkinlikler olarak işlenmelidir. Bu etkinliklere, Türkçe dersi ile bağlantılı fakat kendine özgü bir ders niteliği kazandırılmalıdır. Okul öncesinde uygulanması “Tiyatral Eğitimin Anlayışı” temel eğitimin 1. kademesinde de etkin biçimde sürdürülmelidir. Türkçe dersinin 2 saatinin “Sözlü Anlatım ve Dramatik Faaliyetler” olarak işlenebilmesi için mevcut sınıf öğretmenleri, hizmet içi eğitiminden geçirilerek bu etkinlikleri daha iyi yürütebilecek seviyeye getirilmelidir.” (MEB, 1983, 2-3'den akt. Adıgüzel, 2015, 222).

Bunun dışında 1991'de yayınlanan Türkiye'de Güzel Sanatlar Eğitimi Geliştirme Özel İhtisas Raporu'nda dramının öğretmen yetiştiren tüm programlarda zorunlu ders olması gerektiği üzerinde durulması (Adıgüzel, 2015, 224) ileriki zamanlarda Türkçe Öğretmenliği bölümünde “Tiyatro ve Drama Uygulamaları” dersinin zorunlu ders olarak yer almasına katkı sağlamıştır.

1998 yılında Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı İlköğretim Okullarında Seçmeli Drama Dersi 1-2-3 Öğretim Programını yayınlamış ve ardından öğretmenlere yönelik Drama 1 başlıklı bir ders kitabı hazırlanmıştır (Adıgüzel, 2015, 224).

İlkokul ve ortaokul ve ortaöğretim Türkçe/Türk Dili ve Edebiyatı öğretim programları dışında yükseköğretimde yaratıcı dramının varlığı, 1997-1998 öğretim yılında Eğitim Fakültelerinin Lisans Programlarında uygulanmaya başlanmış, 2007 yılında güncellemeye gitmiştir (Üstündağ, 2010). Bu uygulama Türkçe eğitimi bölümlerinde de karşılığını bulmuş ve “Tiyatro ve Drama Uygulamaları” zorunlu bir ders olarak 4. Sınıf 1. Dönemde yer almıştır.

2005 yılıyla birlikte geleneksel eğitim öğretim yaklaşımlarının yerini yapılandırmacı yaklaşıma bıraktığı çağın gerekliliklerine göre düzenlenmiş 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5 Sınıflar) incelendiğinde bu programda dramının her öğrenme alanında kullanıldığı ve ilk kez yaratıcı drama kavramına yer verildiği görülmektedir:

Drama tekniği, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda daha çok “yaratıcı drama” anlamında ele alınmıştır. Buna göre drama; doğaçlama, canlandırma vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak bir grup çalışması içinde, öğrencilerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, bir kavramı ya da bir beceriyi, ön bilgilerini kullanarak yapılandırması, anlamlandırması ve canlandırmasıdır. (MEB, 2005, 376).

2005 yılında öğretim programları için atılan doğru adımın 2015 Türkçe Öğretim Programında (1-8. Sınıflar) devamlılığının olmadığı fark edilmektedir. Bu programda bir geri dönüş göstergesi olarak dramatisasyon kavramı üzerinde durulur. Kazanımların birçoğu kısa bir hikâyenin, masalın, olayın ve durumun dramatize edilmesi olarak programda yer alır. Bunun yanında “Bağımsız olarak hikâye, drama ve şiirleri okur ve anlar.” cümlesinde olduğu gibi dramanın muhtemelen yazınsal bir tür olarak düşünüldüğü, doğru olmayan, belirsiz bir anlamda kullanıldığı kazanımlara rastlanmaktadır.

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar) incelendiğinde drama kelimesine dahi yer verilmediği görülmektedir (MEB, 2018a). Fakat ayrı bir ders olarak Seçmeli Drama (5-6. Sınıflar) yer verilmiştir.

2018 Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programı (9-12 Sınıflar) incelendiğinde drama ile ilgili doğrudan bir etkinliğe yer verilmediği ancak 12. Sınıf Hikâye ünitesinde “Öğrencilerden inceledikleri ya da kendi seçtikleri bir hikâyeyi dramatize etmeleri istenir.” başlıklı bir kazanımın yer aldığı görülür (MEB, 2018b).

2018 tarihinde yenilenen Eğitim Fakültesi Öğretim Programları doğrultusunda Türkçe Eğitimi bölümünde “Tiyatro ve Drama Uygulamaları” dersinin zorunlu ders olarak devam ettiği ve Eğitim Fakültelerinin genelinde Eğitimde Drama ve Yaratıcı Drama adlı iki seçmeli derse yer verildiği görülmektedir. Fakat bu seçmeli dersin yaratıcı dramanın var oluşuyla çelişen bir şekilde yalnızca teorik kısımdan oluşması dikkat çekici bir konudur.

Genel olarak bakıldığında yaratıcı dramanın Türkçe eğitimi ve öğretimi için inışli çıkışlı bir yol izlediği görülmektedir. Bu durumun yansımaları ileriki bölümlerde işlenecek olan yaratıcı dramanın bir yöntem olarak ele alındığı lisansüstü çalışmalarında da varlığını göstermektedir.

Bu araştırmada Türkçenin eğitimi ve öğretiminde yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanıldığı lisansüstü çalışmaların detaylı bir analizi yapılarak, yaratıcı dramanın Türkçe eğitimi ve öğretiminde lisansüstü düzeydeki var olan durumunu ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

- İncelenen lisansüstü çalışmaların yıllara göre yüksek lisans ve doktora düzeyindeki dağılımı nasıldır?
- İncelenen lisansüstü çalışmaların tercih edilen araştırma alanlarına göre dağılımı nasıldır?
- İncelenen lisansüstü çalışmaların kullanılan araştırma yöntemine göre dağılımı nasıldır?
- İncelenen lisansüstü çalışmaların araştırma desenine göre dağılımı nasıldır?
- İncelenen lisansüstü çalışmalar hangi çalışma grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir?
- İncelenen lisansüstü çalışmalarda kullanılan veri toplama teknikleri nelerdir?

2. Yöntem

Bu bölümde yapılan araştırmada kullanılan araştırma deseni, araştırma örnekleme, veri toplama araçları, veri analiz süreci hakkında bilgi verilecektir.

Araştırma Modeli

Bu araştırma doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2008, 188).

Veri Toplama Süreci

Veri toplama süreci doküman incelemesi ile gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2018, 189). Ulusal Tez Merkezi (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>) aracılığıyla toplanan veriler için arama butonuna “drama” kavramı yazılarak “Aranacak alan”, “İzin Durumu” ve “Tez Türü” başlıkları için “Tümü” seçeneği tıklanarak geniş çapta bir arama yapılmıştır. Drama kavramının seçilmesinin nedeni, yaratıcı drama, dramatisasyon gibi yaratıcı drama ile ilgili kavramların içinde sözcüğün harf dizilimi olarak doğrudan var olması ile ilgilidir. Ardından tarama sonucunda çıkan 4229 kaydın filtrelenmesi amacıyla konu bakımından sınırlandırılmaya gidilmiş ve “Eğitim ve Öğretim” ile “Güzel Sanatlar” konu dizininde yer alan tezler üzerinden inceleme yapılmıştır. Eğitim ve Öğretim alanının tercih edilmesi eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerin bu konu dizini altında toplanmasından kaynaklanmaktadır. Bunun yanında Güzel Sanatlar konu dizinin tercih edilmesinin gerekçesi ise Yaratıcı Drama Yüksek Lisans Programlarının Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı altında gerçekleşmesidir. Bu konu dizini dâhilinde Türkçe eğitimi ve öğretimiyle ilgili olarak 39 lisansüstü çalışmaya ulaşılmıştır. Bu 39 lisansüstü çalışmanın 30’u erişime açık olmakla birlikte 10 çalışma erişime açık olmadığı için çalışma tam metnine ulaşılan 29 lisansüstü çalışma üzerinde gerçekleştirilmiştir.

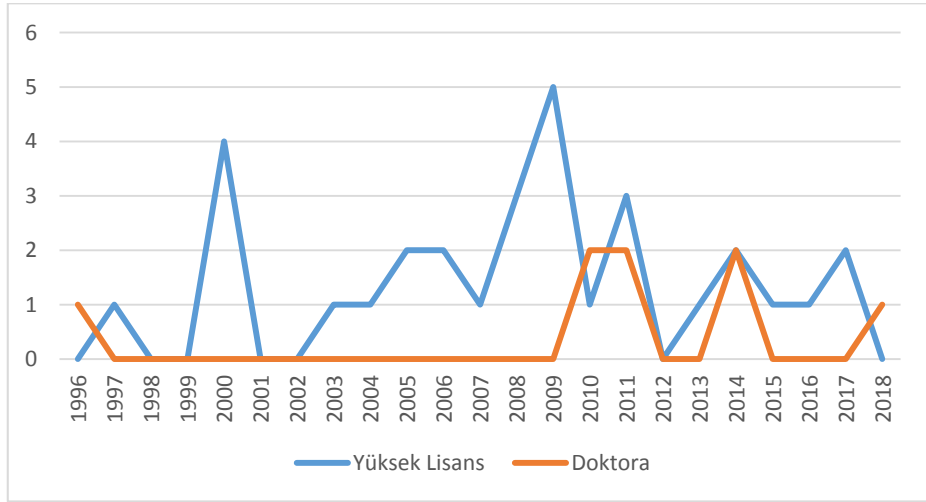
Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu tür analizde amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, 242). Bu çerçevede, içerik analizi yoluyla verileri tanımlamak, verilerin içindeki saklı olabilecek gerçekleri ortaya çıkarmak ve birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayacağı şekilde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmada tespit edilen 29 tez için bir çerçeve oluşturulmuş, bu çerçevede öncelikle tezlerin yüksek lisans ve doktora olmak üzere iki kısma ayrılmış ardından yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı tespit edilmiştir. Düzey ve yıllara göre ayrılan tezler üzerinde detaylı bir incelemeye gidilmiş, her çalışma için; araştırma alanı, örneklem türü, araştırma yöntemi, araştırma deseni, veri toplama teknikleri olmak üzere altı kategoriye ayrılmış ve bu kategorilere göre içerik analizi yapılmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

1. Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Grafik 1: İncelenen Çalışmaların Yıllara Göre Yüksek Lisans Ve Doktora Düzeyindeki Dağılımı

Araştırmanın başlangıcında yaratıcı drama yöntemiyle hazırlanmış Türkçe eğitimi ve öğretimi alanındaki lisansüstü çalışmalar incelendiğinde, toplam 38 teze rastlanmıştır. Bu tezlerden 9 tanesi erişime açık değildir. Araştırma erişime açık olan bu 29 tez üzerinden yürütülmektedir. Fakat yaratıcı drama yönteminin Türkçe eğitimi ve öğretimindeki yansımalarını görebilmek adına yıllara göre yüksek lisans ve doktora düzeyindeki çalışmaların dağılımı grafikteki gibidir.

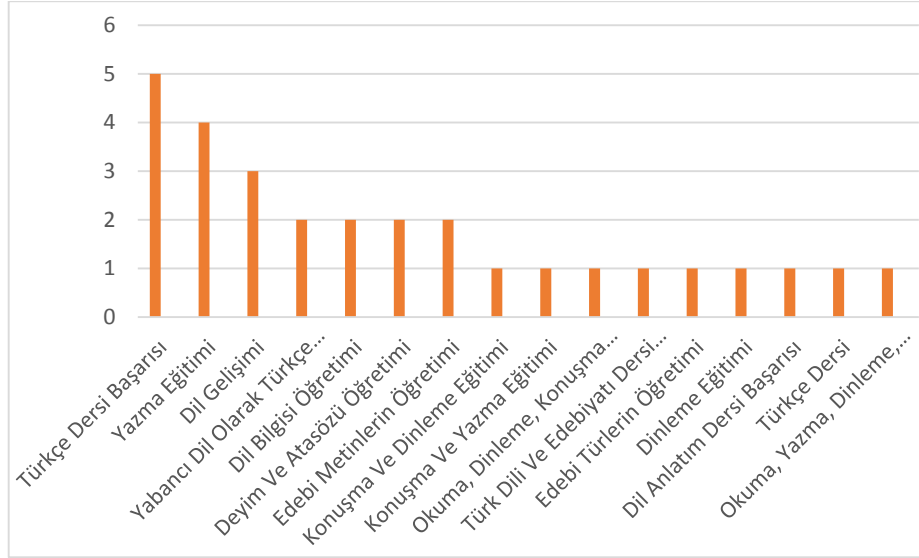
Grafiğe göre yaratıcı dramanın doğrudan bir öğretim yöntemi olarak kullanıldığı tezlerin yıllara göre dağılımının oldukça iniş çıkışlı bir şekilde ilerlemektedir. Bazı yıllar birden çok lisansüstü çalışmaya rastlanırken kimi yıllarda her iki düzeyde (yüksek lisans ve doktora) hiçbir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Yapılan ilk lisansüstü çalışmanın 1996 yılındaki bir doktora tezi olmasına rağmen yaklaşık 14 sene boyunca herhangi bir doktora çalışmasının olmaması da dikkat çekici bir unsurdur.

Grafiğe göre yaratıcı dramanın doğrudan bir öğretim yöntemi olarak kullanıldığı doktora düzeyinde 8 tez bulunmaktadır. Bu sayının yüksek lisans düzeyindeki karşılığı ise 30 tez çalışmasıdır. Hem doktora hem yüksek lisans düzeyinde kendi içinde dalgalı bir seyir izlemektedir.

Yapılan çalışmaların 2009 yılından itibaren bir artış içinde olduğu görülür. Bu durumda 2005 yılında yenilenen Türkçe Öğretimi Programlarının etkisi olasıdır. Yapılandırmacı yaklaşım için oldukça uygun olan yaratıcı drama yöntemi özellikle 2005 programında detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Programların yaratıcı dramaya bakış açısı lisansüstü çalışmaları da etkilemektedir.

2. Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Grafik 2: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Tercih Edilen Araştırma Alanlarına Göre Dağılımı

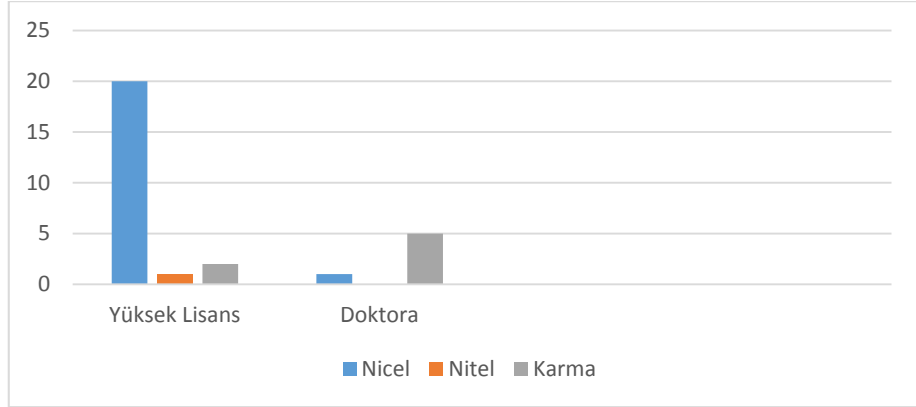
Araştırmada incelenen 29 lisansüstü tez çalışmasının grafikte görüldüğü üzere en çok yaratıcı dramanın Türkçe dersi başarısı üzerindeki etkisi üzerinde durmuşlardır. Ardından yazma eğitimi ve dil gelişimi konularında yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanıldığı lisansüstü çalışmaların Türkçe eğitimi ve öğretimi alanında yeterli sayıya ulaşmadığı görülmektedir. En çok çalışılan araştırma konusu olan Türkçe dersi başarısı ile ilgili yapılmış tezlerin sayısı 5'tir. Bunun yanında konu alanındaki anahtar kelimelerin bütünlük oluşturmadığı görülmüştür. Lisansüstü çalışmalarda toplam 16 farklı araştırma alanında çalışmalar yapılmıştır. Konu bakımından incelendiğinde yapılan çalışmalarda yazma ve okumanın dinleme ve konuşma becerisinin önüne geçtiği görülmektedir. Bazı konular üzerinde birden çok çalışma gerçekleşirken yaratıcı dramanın asıl hareket alanı olan duyuşsal içerikli temel becerilere (araştırma yapma, iletişim kurma, karar verme) Türkçe eğitimi kapsamında yer verilmediği görülmektedir.

Araştırmaya konu olan 29 lisansüstü tez çalışmasında kullanılan araştırma yöntemi tercihleri arasında belirgin farklılıklar olduğu dikkat çekmektedir. En çok tercih edilen araştırma yönteminin diğer araştırma yöntemlerine göre oldukça büyük bir farkla nicel araştırma yöntemidir. Özellikle yüksek lisans çalışmalarında 23 çalışmadan 20'sinin nicel araştırma yöntemi ile tasarlanması dikkat çekicidir. Doktora çalışmalarında ise

karma araştırma yönteminin ağırlığı görülmektedir. Grafiğe göre nitel araştırma yöntemlerinin 29 tez çalışmasında yalnızca bir yüksek lisans tezinde kullanılması üzerinde durulması gereken bir durumdur. Yaratıcı dramının tanımı ve dil sanatlarının içeriği nitel özellikte olmasına rağmen çalışmalar nicel ağırlıklıdır.

3. Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

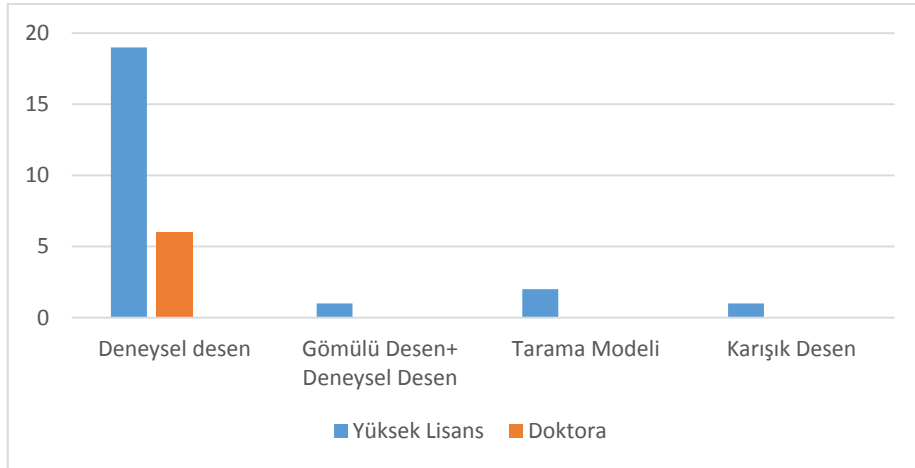
Grafik3: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Kullanılan Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

Araştırmaya konu olan 29 lisansüstü tez çalışmasında kullanılan araştırma yöntemi tercihleri arasında belirgin farklılıklar olduğu dikkat çekmektedir. En çok tercih edilen araştırma yönteminin diğer araştırma yöntemlerine göre oldukça büyük bir farkla nicel araştırma yöntemidir. Özellikle yüksek lisans çalışmalarında 23 çalışmadan 20'sinin nicel araştırma yöntemi ile tasarlanması dikkat çekicidir. Doktora çalışmalarında ise karma araştırma yönteminin ağırlığı görülmektedir. Grafiğe göre nitel araştırma yöntemlerinin 29 tez çalışmasında yalnızca bir yüksek lisans tezinde kullanılması üzerinde durulması gereken bir durumdur. Yaratıcı dramının tanımı ve dil sanatlarının içeriği nitel özellikte olmasına rağmen çalışmalar nicel ağırlıklıdır.

4. Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

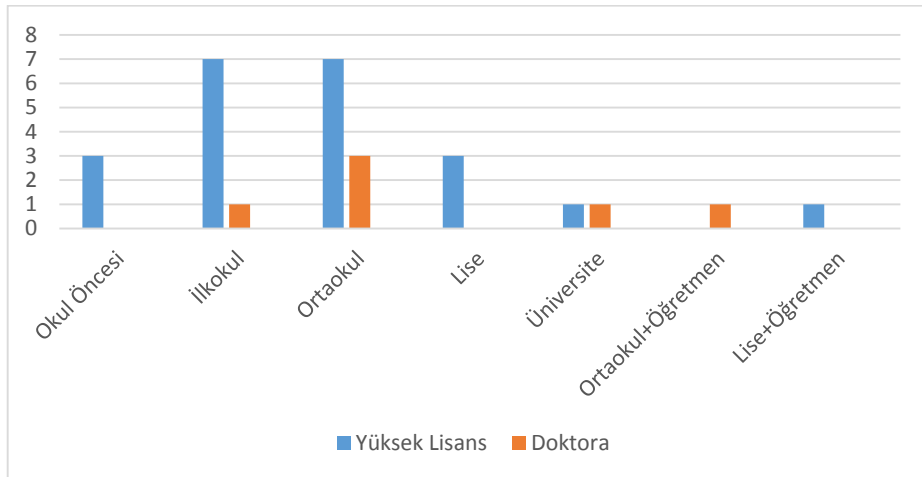
Grafik 4: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

İncelenen lisansüstü çalışmalarda tercih edilen araştırma desenleri grafikteki gibidir. Araştırmacıların yaptıkları adlandırmalara herhangi bir düzenleme getirilmemiştir. Buna göre diğer desenlere göre büyük bir farkla en çok tercih edilen araştırma deseninin deneysel desen olduğu görülmektedir. Ayrıntılı olarak incelendiğinde ise deneysel desenlerin tümünü öntest sontest kontrol gruplu deneysel desen oluşturmaktadır. 23 yüksek lisans tezinin 19'u deneysel desenle, 6 doktora tezinin tamamı deneysel desenle meydana getirilmiştir. Bunun yanında tarama modelinin kullanıldığı 2 yüksek lisans çalışması, karışık desen ve gömülü desen ile deneysel desenin birlikte kullanıldığı 1 yüksek lisans çalışması bulunmaktadır. Deneysel desenlerin bu denli tercih edilmesi çalışmalarda nicel araştırma yöntemlerinin ağırlıklı olmasıyla doğrudan ilgilidir.

5. Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

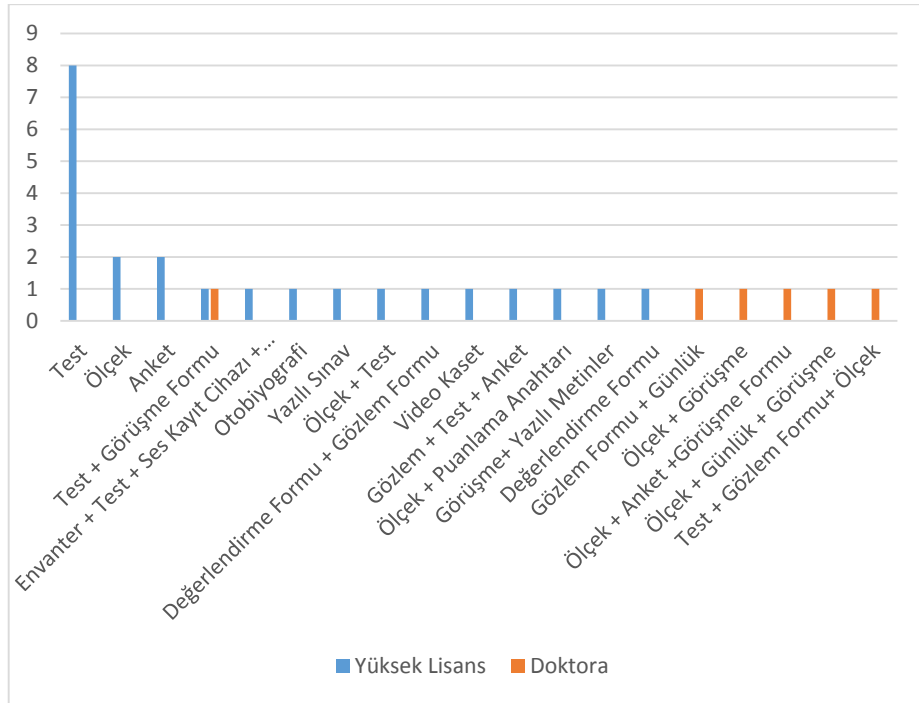
Grafik 5: İncelenen Lisansüstü Tezlerin Çalışma Grubuna Göre Dağılımı

İnceleme yapılan lisansüstü tezlere göre en çok çalışmanın yapıldığı örneklem türünün ilkökul ve ortaokul öğrencileri olduğu görülmüştür. Ardından lise ve okul öncesi örneklem gruplarının seçildiği gözlenmektedir. Lise ve okul öncesi örnekleminde doktora çalışmalarının olmaması dikkat çekicidir. Bu duruma sebep olarak dramanın ortaöğretim düzeyinde herhangi bir ders olarak yer almaması gösterilebilir. Örneklem grubunun yalnızca öğrenciler ile sınırlı kalmadığı öğretmenlerin de çalışmaya dâhil edildiği lisansüstü çalışmalar bulunmaktadır. Örneklem çeşitliliği olarak bakıldığında lisansüstü düzeyde her kademe için en az bir çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu durum çalışmaların örneklem çeşitliliğini karşılamadığını göstermektedir. İlköğretim Türkçe dersi 5-8 sınıflar aralığında olmasına rağmen okul öncesinden itibaren tüm seviyelerde yaratıcı drama ve Türkçe öğretimi birlikte çalışılması olumlu bir gelişmedir. Fakat öğretmen eğitiminde yaratıcı dramanın eğitim fakültelerinde hem zorunlu hem seçmeli ders olarak yer almasına rağmen öncelikli çalışma alanı olmadığı görülmektedir.

6. Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Grafik 6: İncelenen lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Tekniklerine Göre Dağılımı

İncelenen lisansüstü tezlerde veri toplama araçlarının adlandırılmasıyla ilgili olarak araştırmacıların veri toplama araçları başlığından faydalanılmış ve adlandırmalara herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. En çok tercih edilen veri toplama aracının

test olduğu görülmekte ve onu ölçek ve anket takip etmektedir. Araştırmaların büyük çoğunluğunda birden fazla veri toplama aracı kullandığı görülmektedir. Birden fazla veri toplama aracından faydalanması araştırmaların sınırlılık ve yanlılıklarının ortadan kaldırılması için önemlidir. Bununla birlikte nicel yöntemin yoğunluğu veri toplama araçları çeşitlerini de doğrudan etkilemektedir.

Tartışma ve Sonuç

Yaratıcı dramının bir yöntem olarak kullanıldığı Türkçe eğitimi ve öğretimi alanındaki tezler incelendiğinde yüksek lisans ve doktora alanında tezlerin yıllara göre dağılımı doğrusal olmayan bir boyuta sahip olduğu ve oldukça iniş çıkışlı bir tablo çizdiği görülmektedir. Bazı yıllarda birden çok lisansüstü çalışma yapılırken bazı yıllarda herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu durum yaratıcı dramının lisansüstü düzeyde Türkçe eğitimi ve öğretimi alanında henüz bir sisteme oturmadığını göstermektedir. Özellikle doktora alanında yapılmış olan tezlerin sayısı oldukça azdır. Fakat doktora çalışmaları, yaratıcı dramının uzmanlık alanı olarak artmasını sağlayacak ve bu alanda uzman olan kişiler akademik olarak yeni öğrencilerin yetişmesine katkı sağlayacaklardır. Bu açıdan doktora çalışmalarının desteklenmesi gerekmektedir.

İncelenen lisansüstü çalışmalarda tercih edilen Türkçe eğitimi ve öğretimi alanı bakımından oldukça geniş bir yelpaze gözler önüne serilir. 29 çalışmanın 16 farklı çalışma alanına sahip olduğu görülür. Bu durum konu alanında anahtar kelimelerin bütün oluşturmadığını göstermektedir. En çok üzerinde çalışılan alan Türkçe dersi başarısıdır. Bu alanla ilgili çalışmaların sayısı ise 5'tir. Çeşitli konu alanlarında yapılan çalışmaların artması bir literatür oluşturmak için önemlidir. Bu bakımdan konu çeşitliliğinin altını dolduracak çalışmaların artması gerekmektedir. Yüksek lisans ve doktora çalışmalarında pek çok konu için o konunun daha önce çalışıldığı ve bu sebeple çalışılmaması gerektiği söylenir. Fakat bu rasyonel tutum daha çok fen bilimleri için geçerli görünmektedir. Kaynağı insan olan sosyal bilimler ve dolayısıyla yaratıcı drama için her grup kendi dinamiğine sahiptir ve aynı konu pek çok farklı yoldan çalışılabilir. Yaratıcı dramının Türkçe eğitimi ve öğretimindeki gelişimi için bu konu çeşitliliğinin yapılan çalışmalarla belirli bir niceliğe ulaşması, bir alt yapı oluşturulması bakımından önemlidir.

Yapılan çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemi ise oldukça dikkat çekicidir. İncelenen 29 lisansüstü çalışmanın 21'i nicel araştırma yöntemiyle düzenlenmiştir. 6 doktora çalışmasından 5'i karma yöntemle 1 tanesi nicel yöntemle düzenlenmiştir. Doktora düzeyinde nitel bir araştırmaya rastlanmamıştır. 23 yüksek lisans çalışmasından 20'si nicel araştırma yöntemiyle, 2'si karma ve biri nitel araştırma yöntemiyle düzenlenmiştir. Nicel araştırmanın karma ve nitel araştırma yöntemlerine göre bu denli fazla tercih edilmesi yaratıcı dramının bir öğretim yöntemi olarak seçtiği lisansüstü çalışmalar için düşündürücüdür. Yaratıcı drama, bireysel farklılıkların, kişisel deneyimlerin, farklı yaşam becerilerinin, grupla öğrenmenin ön planda olduğu bir yöntem olarak nicel araştırma yöntemlerinden çok karma ve özellikle nitel araştırmaların doğasına çok daha uygun görünmektedir. Genelleme yerine derinlemesine betimlemenin, nedensellik yerine, kişinin bakış açısını anlamının, deney ve kontrol yerine durumların kendi doğal bütünlüğü içinde ele

alındığı, araştırmacının uzaktan gözlemek yerine olayları yakından takip ettiği ve katılımcı olduğu nitel araştırmanın özellikleri yaratıcı drama yöntemi, lideri, planı ile pek çok ortak özelliğe sahiptir. Buna rağmen 29 tez çalışması içinde nitel araştırma yönteminin kullanıldığı yalnızca bir tez bulunmaktadır. Bilim, pozitivist paradigma içinde gelişip büyümüş ve pozitivist paradigma tüm bilimlere yöntem açısından çok uzun yıllar yönetmiştir. Her ne kadar yorumlamacı paradigma son yüzyılda yükselişe geçse de var olan araştırma geleneği olarak nicel araştırma yöntemleri ön plandadır. Bu durum yaratıcı dramının bir öğretim yöntemi olarak kullanıldığı tezlerde de kendini göstermektedir. Yaratıcı drama, çağdaş öğretim yöntemleri arasında gösterilirken araştırma yöntemi olarak çağdaş araştırma yöntemlerinden faydalanmak bir zorunluluktur.

Nicel araştırma yönteminin yapılmış çalışmalarda ağırlığı tercih edilen araştırma desenlerine de doğrudan yansımıştır. 29 araştırmanın 19'unda deneysel desen kullanılmıştır. Deneysel desenler yakından incelendiğinde ön test son test kontrol gruplu deneysel desenin tercih edildiği görülmektedir. Deney ve kontrol grubu oluşturmak özellikle ortama yeni bir uyarıcının dâhil edildiği eğitim bilimleri çalışmalarında sıklıkla kullanılan bir uygulamadır. Yapılan çalışmalarda nicel araştırma yönteminin sıklıkla tercih edilmesi yaratıcı dramaya bir disiplin değil bir yöntem olarak bakıldığını göstermektedir. Fakat yaratıcı drama çalışmasının sonuçtan çok süreç odaklı olması nitel ve karma araştırma desenleriyle daha uyumlu görünmektedir.

Yaratıcı dramının Türkçe eğitimi ve öğretiminde bir öğretim yöntemi olarak kullanıldığı çalışmalar örneklem grupları açısından incelendiğinde en çok çalışma yapılan grubun ilk ve ortaokul öğrencileri olduğu görülmektedir. Bunun yanında yüksek lisans çalışmalarında her öğretim kademesi üzerinde en az bir çalışma yapılmış, doktora çalışmalarında ise okul öncesi ve lise düzeyinde çalışma yapılmamıştır. Çalışmalarda örneklem grubunun çeşitlenmesi ve artırılması yaratıcı dramının Türkçe eğitimi ve öğretimindeki literatüre katkı sağlayacaktır.

Yapılan çalışmalarda tercih edilen veri toplama araçları incelendiğinde yine seçilen araştırma yöntemiyle uyumlu olarak nicel ağırlıklı veri toplama araçlarının ön planda olduğu görülmektedir. 29 çalışma arasında en çok tercih edilen veri toplama aracı testtir. Onu sırayla ölçek ve anket takip etmektedir. Bununla birlikte yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunda tek bir veri toplama aracına bağlı kalınmadığı, birden fazla veri toplama aracına yer verildiği görülmektedir. Bu durum çalışmaların güvenilirliğine önemli katkı sağlamaktadır. Fakat çağdaş öğretim yöntemlerinden olan yaratıcı drama ile ilgili verilerin toplanmasında test, ölçek, anket gibi katılımcıların kişiliklerinin, karakterlerinin, duygularının, öğrenme süreçlerinin geri planda kaldığı sonuç odaklı veri toplama araçları; sonuçtan çok sürece odaklanan ve kendi içinde değerlendirme aşamasında dahi klasik değerlendirme seçeneklerini kullanmayan yaratıcı drama için uygun görünmemektedir.

Öneriler

1. Okuma ve yazma ile ilgili çalışmalara ağırlık verildiği kadar yaratıcı dramının asıl hedefi olan iletişimsel yetiye de çalışmalarda yer verilmelidir.

2. Dezavantajlı gruplara Türkçe öğretiminde ve öğretmen eğitiminde yaratıcı drama temelli çalışmalara ihtiyaç vardır.

3. Bir disiplin olarak drama sürece ve süreçteki gelişime odaklandığı için nitel ve karma yöntem araştırmalarına yönelim artırılmalıdır.

Kaynakça

- Adıgüzel, H. Ö. (2015). Eğitimde Yaratıcı Drama. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Demir, C. , Yapıcı, M. (2007). Anadili olarak Türkçenin öğretimi ve sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*. 9(2), 177-192.
- Kara, Ö. T. (2014). Türkçe eğitiminde drama yönteminin kullanılması üzerine bir kaynakça denemesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching Volume 3*, 177-199.
- MEB, (2005). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5 Sınıflar), Ankara.
- MEB, (2015). Türkçe Öğretim Programı (1-8. Sınıflar), Ankara.
- MEB, (2018a). Türkçe Dersi Öğretim Programı, Ankara.
- MEB, (2018b). Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı, Ankara.
- OECD, (2018). The future of education and skills education 2030. [https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf)
- Özbey, Ö. F. (2017). *Türkiye'de drama yöntemi ile yapılan çalışmaların etkililiğinin incelenmesi: bir meta analiz çalışması*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sever, S. (2001). Öğretim dili olarak Türkçenin sorunları ve öğretme öğrenme sürecindeki etkili yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. Cilt. 42 (1), s.11-22.
- Temizyürek, F., & Balcı, A. (2015). Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Okulları Türkçe Programları. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Üstündağ, T. (2010). Drama Dersinin Öğretim ve Örtük Programı, I. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi. Balıkesir Üniversitesi.

Yıldırım, A., H. Şimşek. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İncelenen Lisansüstü Çalışmalar

Akar, R. (2000). *Temel eğitimin ikinci aşamasında drama yöntemi ile Türkçe öğretimi: Dorothy Heathcote'un "Uzman Rolü Yaklaşımı"*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Altıntaş, H. (2010). İlköğretim 4.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin işlenişine yönelik hazırlanan drama yönelimi eğitim programının istenen davranışları kazandırmaya etkisi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Aslanel, Ö. (2011). *Ortaöğretim onuncu sınıf dil ve anlatım dersinin drama yöntemi ile öğretiminin öğrencilerin ders tutumlarına, sosyal becerilerinin gelişmesine yönelik etkisinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Aykaç M. (2011). *Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatı Metinleriyle Kurgulanan Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Anlatma Becerilerine Etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Cömertpay, B. (2006). Dramanın 5-6 yaş grubu çocuklarının dil edinimine etkisi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çakır, B. (2008). *Anasınıfı Türkçe dil etkinliklerinde yaratıcı drama yönteminin etkililiği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güler, İ. K. (2008). *İlköğretim dördüncü sınıf Türkçe dersinde yaratıcı drama yönteminin etkililiği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güney, S. (2009). *Drama tekniklerinin ilköğretim 4 ve 5. sınıflarda kullanımı (Dede Korkut hikâyeleri örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İşleyen, E. (2009). *Ortaöğretim dokuzuncu sınıf türk edebiyatı dersinde drama yönteminin öğrencilerin ders başarısına katkısı (Ankara ili - Akyurt ilçesi örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kara, Ö. T. (2010). Dramayla öykü oluşturma yönteminin ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretimine etkisi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Karateke E. (2006). *Yaratıcı dramanın ilköğretim II. kademede 6.sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerine olan etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kazıcı, E. (2008). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde deyim ve atasözlerinin öğretiminde dramatisasyon yönteminin etkililik düzeyi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılınçarslan, R. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde drama yönteminin konuşma becerisine etkisi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Koç, K. (2009). *İlköğretim 7. sınıf Türkçe dersinde dramatisasyonla yaratıcı dramının karşılaştırılması.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koç, N. (2009). *Eğitimde dramının altı yaş çocuklarının dil gelişimleri üzerindeki etkisi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kodaz, A. (2007). *Ortaöğretim 9.sınıflarda dil öğretiminde drama yönteminin etkililiği.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Maden, S. (2010). *İlköğretim 6. sınıf Türkçe dersinde drama yönteminin temel dil becerilerinin kazanımına etkisi (Sevgi teması örneği).* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Nurses, G. (2014). *7. sınıf Türkçe dersinde drama yöntemini kullanmanın öğrenci başarısına etkileri.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özcan, Ş. (2013). *Yaratıcı dramının anlayarak anlatma becerilerinin geliştirilmesine etkisi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Peker, Ş. (2015). *Yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı drama tekniklerinden özel mülkiyet tekniğinin yaratıcı yazma yaklaşımı ile karşılaştırılması.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Pektaş, E. (2016). *Ortaöğretim 10. sınıf Türk edebiyatı dersinde Türk halk hikâyelerinin öğretiminde yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin akademik başarısına etkisi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Selmanoğlu, E. (2009). *İlköğretim 5.sınıf Türkçe dersinde yaratıcı dramının öğrenci başarısına etkisi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sivrioğlu, S. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaratıcı dramının konuşma becerisine etkisi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Şenol, Z. (2011). *Deyimlerin yaratıcı drama yöntemiyle öğretimi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tokgöz, İ. A. (2004). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkçe programlarında edebi türlerden öykünün öğretiminde yaratıcı drama yönteminin etkililiği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türkel, A. (2011). *Yaratıcı dramanın yaratıcı yazma başarısına ve yazmaya karşı tutuma etkisi: İlköğretim 8. Sınıf*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uysal, B. (2014). *Dinleme ve konuşma becerilerinin kazandırılmasında yaratıcı drama temelli bir model önerisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yazkan, M. (2000). *İlköğretim okullarının 1. kademesinde dinlediğini anlama davranışının kazandırılmasına dramatizasyonun etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yeşilyurt, E. (2011). *6. sınıflarda yapım eklerinin öğretimine yaratıcı drama yönteminin etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.